

*Уважаеми организатори,
Уважаеми участници,*

Благодаря много за поканата на Държавна агенция „Архиви“ да бъдем днес заедно и разменим мнения и идеи относно бъдещето на архивите. Радвам се, че мога да споделя мисли по темата през цифровата перспектива.

Най-напред искам да подчертая, че за мен архивите са убежища на нашата колективна памет. Те ни помагат да разберем миналото, да проумеем настоящето и по този начин ни водят към нашето общо бъдеще. Днес те са крайъгълен камък на нашата съвременна демокрация, чиито корени са в доверието и прозрачността.

Архивите имат своята роля не само що се отнася до прозрачността, но и когато говорим за образованието и изследователската дейност. Виждаме огромен ръст на изследванията с големи количества данни във всички сфери, улеснени чрез модерно събиране на данни и по-големи изчислителни мощности. Повечето от тези данни не могат въобще да бъдат възпроизведени – например, наблюденията върху климатичните промени. В други случаи възпроизвеждането би било много трудно и скъпо – например, при широкомащабни експерименти като клинични тестове. В следствие на това, изследователските данни трябва да бъдат грижливо запазени, ако искаме да продължим да ги анализираме и да позволим напредъка на науката.

Ясно е, че цифровите данни са „горивото“ на Единния цифров пазар. Така отваряме нови бизнес възможности, основаващи се на употребата или повторната употреба на богати източници от данни. Това е и темата на Директивата за информацията в общественния сектор. За да бъдат тези данни напълно обработваеми, те трябва да бъдат събрани, структурирани и запазени. Всичко това е ежедневната работа на архивите.

Тук искам да подчертая силно ролята на архивистите. За мен човешкият фактор трябва да остане водещ във всичките ни политики. Задачата на архивистите е свързана с важни отговорности. Това важи в още по-голяма сила в цифровата ера, когато съхраняването на официални документи става по-сложно от когато и да е било преди в миналото. Архивистите не само трябва да съхраняват папки, но трябва да гарантират, че могат да бъдат ползвани от хардуера и софтуера на бъдещето. Нещо повече – нашите архиви трябва да бъдат надеждни организации, ползващи се с доверие, способни да гарантират автентичността и целостта на документите през годините.

Разбира се, цифровите технологии също са оказали влияние върху достъпа на гражданите до архивите. Например EUR-Lex – онлайн порталът за европейско законодателство – има над 30 милиона потребители. Подобни цифри говорят за ценността на архивите и са признание за усилията на институции, свързани с паметта, като Държавна агенция „Архиви“. Търсенето е голямо и потребителите очакват единствено най-добрите технологии в тяхна услуга.

Дами и господа,

През изминалия месец на уебстраницата на Единния цифров пазар публикувахме годишните доклади на държавите членки относно изпълнението на препоръката за цифровизация, онлайн достъпност и цифрово съхраняване. В докладите се отбелязват големи постижения във всички страни.

Радвам се да отбележа добрите примери от България. Община Пловдив например е изградила център за цифровизация, който се нуждае от работата на най-важните регионални културни институции, за да може повече от 50 хиляди предмета на културното наследство да бъдат достъпни онлайн.

Това е станало възможно благодарение на всеотдайността и визията на архивистите, но също и благодарение на скенери и друго информационно оборудване, придобито с финансовата подкрепа на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство.

Освен това, европейските структурни и регионални фондове, както и финансирането на изследователска дейност, управлявани от моята генерална дирекция за високи технологии и експертиза, осигуряват полезен допълнителен бюджет на културните институции в тяхното начинание да цифровизират културното наследство на Европа.

Нуждаем се обаче от допълнителни усилия, за да пожънем всички ползи от цифровизацията. Трябва да отидем още по-напред и да се изправим пред предизвикателството на запазването, което споменах по-рано. Това изисква стандартизирани технологии и методи, произтичащи от споделените усилия между държавите и институциите.

С цел стимулиране на сътрудничеството, Европейската комисия подкрепяме този процес между архивите от дълги години, още от Препоръката на Съвета от 2005 г., поставила успешно началото на експертната група, която се е събрала тук днес.

Най-скорошната инициатива в този контекст е приложението на електронното архивиране като част от инфраструктурата за цифрови услуги в рамките на Механизма за свързване на Европа. Електронното архивиране скоро ще бъде т.нар. Модулна инфраструктура на цифрови услуги, чийто замисъл е да бъде интегрирана в съществуващите системи – както в обществените, така и частните институции за памет. Базова версия трябва да бъде изградена след около година.

Главната цел е да се постигне по-широко, трансгранично и обхващащо всички сектори приемане на решенията за електронно архивиране. Ние подкрепяме кампаниите за повишаване на информираността, обученията и по-нататъшното развитие на техническите инструменти с оглед да се улесни архивирането и да се намалят разходите за инвестиране в информационни технологии.

В заключение, бих искала да благодаря горещо на Европейската група по архивите за това, че прие на своя предишна среща да бъде съвещателен орган за Модула електронно архивиране. Вашата роля определено е ценна в контекста на предизвикателствата пред нас и очакваме с нетърпение да засилим сътрудничеството с вас и да получим вашите становища.

Благодаря също на българската Държавна агенция „Архиви“ за домакинството и за това, че прилагат иновативни решения в работата си.

Пожелавам ви конструктивен диалог в София.

МАРИЯ ГАБРИЕЛ

*Комисар по цифрова икономика и цифрово общество
на Европейската комисия*